

een onafhankelijke rechter de bevestiging
over de uitvoering van de wet te geven.
De wetgever heeft ook gezegd dat
direct en openbaar recht, informatie over
krijgen van de wet, het goed verwoorden
van het standpunt van de rechter heeft in
verschillende zaken niet dan de rechtshou-
der te worden uitgevoerd. Nu wordt dit
al door de advocaat gedaan, dus het is
niet nodig dat de rechter ook voor de
advocaat.

Het advies van de Nederlandse Ouder-
van Advocaten maakt dan ook gebruik de
commissie alleen als expertisecommissie en
consultatiemogelijkheid indien er grote
vragen en problemen zijn over de legiti-
mate van dwang, positie of de toepassing
van dwang, het vergoeden van schade en
niet kan worden uitgevoerd door rechter,
advocaat of rechter, wordt gewaagd.

IVA WILHELMUS LINDT

Advocaat en Medelid van de Wet op de Jeugd-
zorg

Figuraal, de Wet op de Jeugd-
zorg

1. De Wet op de Jeugd-
zorg

De Nederlandse jeugd- zorg (1)

Reactie op J. Rietveld, 'De Nederlandse Jeugdzorg:
zorgenkind op weg naar volwassenheid?' (MGV 09-
10)

De evaluatie van de Wet op de Jeugdzorg
staat voor de deur. De rituele dans gaat
weer beginnen. Alle betrokkenen zul-
len hun plasje doen en 'constructieve'
voorstellen aanleveren voor de verbete-

ring van een wet die nog maar vijf jaar
oud is. Tientallen nota's met evenzovele
vergezichten hebben we in de afgelopen
jaren al voorbij zien trekken. Het effect
daarvan zal echter voor de zoveelste keer
waarschijnlijk betrekkelijk gering zijn. Al
meer dan 25 jaar wordt er over de struc-
tuur van het jeugdzorgstelsel gesproken,
en vooral ook veel geschreven, zonder
dat de totale structuur echt deugdelijk is
geworden. Dat heeft alles te maken met
de complexiteit van de problematiek, het
spanningsveld tussen opvoeding, behan-
deling en bescherming van kinderen, en
de fors gegroeide vraag. Maar meer nog
met het gegeven dat de zeggenschap ver-
deeld is over te veel overheden, financiers,
instituten en instellingen. Als dat laatste
niet verandert, wordt de structuur van de
jeugdzorg nooit beter.

Dat heeft Rietveld goed begrepen. Op
zijn analyse valt niet veel af te dingen. Die
is namelijk helder, overzichtelijk en goed
gedocumenteerd. Een prima samenvat-
ting van hoe de jeugdzorg in ons land
georganiseerd is. Zijn beschrijving maakt
weer eens duidelijk dat vereenvoudiging
absoluut noodzakelijk is. Het stelsel is
slechts voor weinigen te doorgronden en
kent volstrekt onvoldoende samenhang.
De wettelijke regimes die voor de verschil-
lende sectoronderdelen gelden, sluiten in
de praktijk onvoldoende op elkaar aan.
Als deskundigen het stelsel al amper kun-
nen begrijpen, hoe moet dat dan zijn voor
kinderen en ouders? Het totale stelsel zal
dus echt op de schop moeten. De Wet op de
Jeugdzorg gaat maar over een gedeelte van
diezelfde zorg voor jeugdigen. Minstens
zoveel jeugdigen worden geholpen binnen
andere wettelijke kaders. Dat zegt toch al

genoeg. Als je deze wet na de evaluatie aanpast en de overige onderdelen daar niet in betreft, schieten we echt niet op. De door Rietveld benoemde knelpunten zullen dan gewoon blijven bestaan. Zijn analyse laat overtuigend zien dat er echte ingrijpende veranderingen noodzakelijk zijn.

Rietveld doet daartoe zinvolle voorstellen. Maar die gaan wat mij betreft niet ver genoeg. De door hem voorgestelde structuurverandering naar vier compartimenten kan naar mijn opvatting nog verder teruggebracht worden naar twee. Het eerste compartiment kan dan worden gevormd door een nieuw regionaal 'Bureau Jeugdgezondheidszorg' waar de functies van het Centrum voor Jeugd en Gezin, het Bureau Jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdgezondheidszorg kunnen worden samengevoegd. Daarbij kan de schaal van de huidige GGD-en als uitgangspunt dienen. De gemeenten en de landelijke overheid dragen daarvoor gezamenlijk de verantwoordelijkheid. Dat de provincie als bestuurslaag geen toegevoegde waarde heeft voor de jeugdzorg, was al duidelijk voordat de inkt van nieuwe Wet op de Jeugdzorg droog was. Behalve dan dat ze gezorgd hebben voor wat extra geld. Maar aan dat perspectief is nu langzaam ook wel een einde gekomen. De overige zorg kan dan in zijn geheel in het tweede compartiment worden ondergebracht.

Van het kastje naar de muur

Waarom is een aparte organisatie voor de jeugdbescherming niet gewenst? De overloop tussen de vrijwillige en onvrijwillige hulp is groot. Heel veel kinderen die onder toezicht of voogdij staan, hebben

al eerder contact gehad met de vrijwillige jeugdhulpverlening. Dargene wat de verschillende soorten hulp bindt, is vele malen groter dan wat ze onderscheidt. Het gaat vaak over vergelijkbare problemen waarvoor ook dezelfde deskundigheden zijn vereist. De jeugdbescherming en de jeugdreclassering moeten niet weer apart worden georganiseerd. Dat leidt tot nieuwe isolatie. Die is niet voor niets een aantal jaren geleden opgeheven.

De geschiedenis heeft aangetoond dat het afzonderlijk functioneren van de jeugdbescherming leidt tot grote afstemingsproblemen. Bijvoorbeeld op het gebied van een adequate inschatting van de gewenste capaciteit voor de gespecialiseerde zorg. De stelling dat in de samenleving de angst leeft dat kinderen onterecht afgepakt worden bij een organisatorische combinatie van de vrijwillige en gedwongen hulp, kan niet staande gehouden worden. Anders gezegd: als je de vrijwillige en gedwongen hulpverlening in één compartiment samenvoegt, wil dat nog niet zeggen dat vrijwillige en gedwongen hulp dan door elkaar gaan lopen. Er is namelijk altijd een onafhankelijke rechter die de overgang van de vrijwillige naar gedwongen hulp moet beoordelen. En dat moet vooral ook zo blijven. Zo'n nieuw Bureau Jeugdgezondheidszorg kan dan volgens het 'huisartsenmodel' gaan werken. De huisarts weet wat hij zelf kan en moet doen, maar weet ook wanneer hij naar de specialist van het ziekenhuis moet verwijzen. Ingewikkelde en bureaucratische indicatiestellingen zijn daarbij niet nodig. Een makkelijke en herkenbare toegang voor alle problemen en vragen. Dat moet er nu toch eens eindelijk komen. En

niet wéér een nieuw loket waar je van het kastje naar de muur gestuurd wordt.

Politieke moed

Om dezelfde reden als bij de jeugdbescherming kun je de justitiële inrichtingen net zo goed toevoegen aan de instellingen voor gespecialiseerde jeugdzorg. De GGZ kent nu ook een forse forensische tak – en dat is niet voor niets. Sterker nog: die combinatie wordt zelfs verder uitgebouwd. Het jeugdstrafrecht kent primair een pedagogische invalshoek en is vormgegeven door een combinatie van behandeling, beveiliging en vergelding. Diezelfde combinatie ligt ook ten grondslag aan de forensische zorg en kan dus ook goed voor jeugdigen georganiseerd worden. Dat levert in de praktijk veel voordelen op.

De door Rietveld bepleite integrale bundeling van de overige gespecialiseerde functies op een GGD-regioschaal sluit ook goed aan bij het eerste compartiment. De verantwoordelijkheid voor deze voorzieningen kan eveneens gedeeld worden door de verzekeraars (zorgverzekeringswet) en de landelijke overheid (voor het justitiële deel).

Alles staat of valt met de politieke moed om nu eens echt door te pakken. Het Ministerie van Jeugd en Gezin moet beseffen dat zijn eigen legitimiteit enkel bevestigd kan worden door een fundamentele stelselwijziging niet uit de weg te gaan. Daar hoeven ze geen parlementaire enquête voor af te wachten. En wat zou nu mooier zijn als de eerste minister van datzelfde ministerie de geschiedenis ingaat als de man die daartoe de echte aanzet heeft gegeven. Rouvout zou Rietveld daarmee recht doen. Maar veel meer nog al die

jeugdigen die door een ander stelsel beter geholpen zouden kunnen worden.

JOEP VERBUGT

Voorzitter Raad van Bestuur GGZ Eindhoven
en de Kempen, voormalig bestuurder Bureau
Jeugdzorg Limburg.

De Nederlandse jeugdzorg (2)

In het oktobernummer betoogte Joop Rietveld over het belang van jeugdzorg

